

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 stycznia 2018 r.

Pozycja 26

POSTANOWIENIE z dnia 23 listopada 2017 r. Sygn. akt Ts 260/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Justyn Piskorski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K.F. w sprawie zgodności:

art. 11 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, ze zm.) z art. 2, art. 42 ust. 3 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a :

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 16 grudnia 2016 r. (data nadania), K.F. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 11 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, ze zm.; dalej: p.p.s.a.) w zakresie, w jakim przepis ten wiąże sądy administracyjne również w sprawach innych osób niż osoba, przeciwko której wydano prawomocny, skazujący wyrok w postępowaniu karnym, jest niezgodny z art. 2, art. 42 ust. 3 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującą sprawą. Wyrokiem z lutego 2014 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł. oddalił wniesioną przez skarżącą skargę na decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Ł. z sierpnia 2013 r. w przedmiocie określenia zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2007 r. W uzasadnieniu decyzji sąd uwzględnił ustalenia faktyczne dotyczące popełnienia czynu zabronionego zawarte w wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z września 2011 r. Podkreślił, że zgodnie z art. 11 p.p.s.a. ustalenia wydane w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego, co do popełnienia przestępstwa, wiążą sąd administracyjny. Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z sierpnia 2016 r. podzielił argumentację sądu pierwszej instancji i oddalił skargę kasacyjną skarżącej.

Zdaniem skarżącej art. 11 p.p.s.a. w zakresie, w jakim przepis ten wiąże sądy administracyjne również w sprawach innych osób niż osoba, przeciwko której wydano prawomocny, skazujący wyrok w postępowaniu karnym, narusza zasadę domniemania niewinności (art. 42 ust. 3 Konstytucji) i określoności (art. 42 ust. 1 Konstytucji) oraz uniemożliwia podjęcie sku-

tecznej obrony w toczącym się postępowaniu podatkowym (art. 42 ust. 2 Konstytucji). Ponadto – jak twierdzi skarżąca – w wyniku obowiązywania zaskarżonego przepisu została ona pozbawiona prawa do sprawiedliwego procesu (art. 45 ust. 1 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy tej ustawy.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK.

Analizowanej skardze konstytucyjnej nie może zostać nadany dalszy bieg z uwagi na jej oczywistą bezzasadność.

Skarżąca twierdzi, że art. 11 p.p.s.a. w zakresie, w jakim przepis ten wiąże sądy administracyjne również w sprawach innych osób niż osoba, przeciwko której wydano prawomocny, skazujący wyrok w postępowaniu karnym, narusza art. 2, art. 42 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji. Z uzasadnienia powyższych zarzutów wynika, że związanie sądów administracyjnych – ustaleniami poczynionymi w prawomocnym wyroku karnym prowadzi do naruszenia konstytucyjnej zasady domniemania niewinności, określoności oraz prawa do obrony. Ponadto, jak podnosi skarżąca, oznacza to *de facto* pozbawienie jej prawa do sądu, gdyż nie ma żadnej możliwości zanegowania ustaleń poczynionych przez sąd karny w prawomocnym wyroku.

W pierwszej kolejności Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 11 p.p.s.a. „[u]stalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd administracyjny”. Już z samej treści tego przepisu wynika, że związanie sądu administracyjnego ustaleniami faktycznymi poczynionymi w toku prowadzonego postępowania karnego ogranicza się jedynie do tych ustaleń, które dotyczą faktu popełnienia przestępstwa. Wprowadzenie tego rozwiązania – jak słusznie wskazały sądy administracyjne w sprawie skarżącej – ma na celu zagwarantowanie ochrony pewności obrotu prawnego oraz powagi wymiaru sprawiedliwości, dzięki unikaniu sytuacji, w której na podstawie tych samych stanów faktycznych zapadałyby różne orzeczenia w postępowaniu karnym i sądownictwie administracyjnym.

Trybunał zwraca uwagę na to, że ustalenia wynikające z prawomocnego wyroku karnego nie są wyłączone spod oceny w postępowaniu sądownictwie administracyjnym. Zgodnie bowiem z art. 133 § 1 p.p.s.a. podstawą orzeczenia sądu administracyjnego jest cały materiał faktyczny i dowodowy zebrany w danej sprawie. Nie ulega zatem wątpliwości, że sądy administracyjne nie ograniczają się jedynie do powtórzenia ustaleń poczynionych w prawomocnym wyroku karnym. Oznacza to, że skarżąca w toku postępowania miała zagwarantowaną możliwość prezentowania dodatkowych dowodów przemawiających za jej stanowiskiem. Nie jest natomiast tak, że ich nieuwzględnienie przez sąd automatycznie prowadzi do pozbawienia

strony prawa do sądu. Co więcej, organ postępowania administracyjnego zapoznał się z całością argumentacji skarżącej i dopiero po wszechstronnej analizie uznał, że jest ona nieprzekonująca.

Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, prawo do sądu swoimi gwarancjami obejmuje: po pierwsze, prawo dostępu do sądu, tj. prawo uruchomienia procedury przed sądem – organem o określonej charakterystyce (niezależnym, bezstronnym i niezawisłym); po drugie, prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności; po trzecie, prawo do wyroku sądowego, tj. prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd; po czwarte, prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawę (zob. wyroki z: 9 czerwca 1998 r., K 28/97, OTK 4/1998, poz. 50; 12 maja 2003 r., SK 38/02, OTK ZU nr 5/A/2003, poz. 38; 24 października 2007 r., SK 7/06, OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 108).

W analizowanej sprawie powyższe gwarancje zostały spełnione, zaś zarzuty skarżącej wiążą się w istocie z ustaleniami dokonanymi przez sąd administracyjny, poczynionymi w oparciu o ustalenia sądu karnego, przy jednoczesnym odrzuceniu argumentacji skarżącej. W związku z powyższym twierdzenia skarżącej o naruszeniu art. 45 ust. 1 Konstytucji przez zakwestionowany art. 11 p.p.s.a. są bezzasadne w stopniu oczywistym.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 42 Konstytucji przez zaskarżony art. 11 p.p.s.a. Trybunał stwierdza, że wzorzec kontroli konstytucyjności został wskazany w sposób niewłaściwy. Z utrwalonego, orzecznictwa Trybunału, a także stanowiska doktryny, w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że gwarancje zawarte w art. 42 Konstytucji, a więc zasady ustawowej określoności czynu zabronionego, prawa do obrony oraz domniemania niewinności, swoim zakresem obejmują jedynie postępowanie karne, a także inne postępowania o zbliżonym do postępowania karnego charakterze i przedmiocie (zob. wyrok z: 26 listopada 2003 r., SK 22/02, OTK ZU nr 9/A/2003, poz. 97; 3 listopada 2004, K 18/03, OTK ZU nr 10/A/2004, poz. 103 oraz P. Wiliński, *Proces karny w świetle konstytucji*, Warszawa 2011, s. 167 i n.).

Nie ulega natomiast wątpliwości, że w postępowaniu podatkowym, prowadzonym na gruncie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, kwestia zawinienia nie ma żadnego znaczenia. Wobec powyższego oczywiste jest, że art. 42 Konstytucji nie stanowi adekwatnego wzorca kontroli w odniesieniu do zaskarżonego przepisu. Nie istnieje bowiem podstawa prawna tego, by gwarancje przewidziane w art. 42 Konstytucji rozciągać także na inne postępowania.

Ponadto w skardze konstytucyjnej skarżąca jako wzorzec kontroli art. 11 p.p.s.a. wskazała art. 2 Konstytucji. Należy więc przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego art. 2 Konstytucji nie może stanowić samodzielnego wzorca kontroli w postępowaniu inicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej (zob. np. postanowienie z: 20 lutego 2008 r., SK 27/07, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 22 i wyroki z: 23 listopada 1998 r., SK 7/98, OTK ZU nr 7/1998, poz. 114 ; 10 lipca 2000 r., SK 21/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 144 oraz 13 stycznia 2004 r., SK 10/03, OTK ZU nr 1/A/2004, poz. 2). Wynika z tego, że art. 2 Konstytucji może być powołany jako wzorzec kontroli w postępowaniu skargowym tylko wówczas, gdy zostanie odniesiony do treści innych norm konstytucyjnych chroniących poszczególne wolności i prawa naruszone przez kwestionowaną w skardze konstytucyjnej regulację.

W tym stanie rzeczy, Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy o TK, postanowił jak w sentencji.